

"נקודה טובה מאס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גליון מספר 6 שנת תשע"ז, פרשת תולדות, ג' כסלו תשע"ז, 3 דצמבר, 2016)

ב"ה

מסע ישראלי - "אוצר סמוי של פנאי"

פטיש, מסמר וקח מהר, סכה לבנות, בנים ובנות. שיר ילדים ידוע זה העוסק בבניית הסוכה (מילים: עמנואל הרוסי, לחן: נחום נרדי), מסיים במילים: **מהר, מהר, פן נאחר, אין פנאי לחפות, מחר ספות.**

ללמדך, שלעיתים האדם פנוי מן המעשה ומן היצירה ובידו זמן פנוי - פנאי.

את הצעד הראשון של מסענו פתחנו מתוך התפיסה היסודית של "אני חושב, משמע אני קיים". בצעד השני עסקנו באברהם אבינו שבכוח התבוננותו ותבונתו, החזיר לאנושות את אבידתה וחיבר אותה חזרה לבוראה ואלוקיה. בצעד השלישי דיברנו על חייו של האדם המוזמן לפתור את חידת חייו ה-לא מפרשת ולהפוך אותה לכתב שליחות אישית. בצעד הרביעי עסקנו בקשר האישי והמיוחד שבין האדם לבוראו. ובצעד החמישי, עסקנו באחריותו של האדם לקיומו של העולם.

הפעם, בצעד השישי, נעסוק בנושא תרבות הפנאי.

החל מאדם הראשון והלאה במהלך הדורות, הרעה האנושות את מעשיה. וכתוצאה מכך, הרע הקב"ה את תנאי חייו בעולמו, כדי להקשות על האדם לחטוא (ראה גם בגליון הקודם).

- **אדם וחווה חטאו ואכלו מעץ הדעת, גורשו מגן עדן ונענשו. האדם נידון לעבוד קשה לפרנסתו וחווה נידונה לצער הלידה.**

לאחר שהארץ יבשה מן המבול, יצאו נוח ובניו מן התיבה לעולם חדש ושונה. הקב"ה שינה את "חוקי המשחק". הגיאוגרפיה, מזג האוויר העולמי ועונות השנה, השתנו. האדם נדרש לעבוד הרבה יותר קשה לקיומו, כדי שיהיה לו פחות פנאי לחטוא, שהרי הבטלה היא "אם כל חטאת"...

- וכך, בעוד שלפני דור המבול, הספיק יבול של שנה אחת לארבעים שנות קיום (גם אחרי עונשו של אדם הראשון), נאלץ עתה האדם לזרוע ולקצור מידי שנה לפרנסתו, כדי שלא יהיה פנוי לבטלה ולחטא...

- בנוסף, נקט הקב"ה שורה שלמה של צעדי מנע, כנגד התפשטות הרוע בעולם. התנועה והתקשורת נעשו קשים יותר. יבשות העולם התפצלו והאדם איבד את יכולתו לנוע ממקום למקום בקלות ובמהירות.

- בנוסף, חייו של האדם, התקצרו באופן משמעותי מאוד. בעוד שאדם הראשון ונח חיו כאלף שנים, חי שם בן נח רק 500 שנים. ובדורות הבאים, אברהם נפטר בן 175, יעקב נפטר בגיל 147 שנים והספירה ממשיכה לרדת.

- בהמשך הדברים נענשו אנשי דור הפלגה (מלשון פילוג), בפילוג ובפירוד. השפה האחת הפכה לשפות רבות והאנושות כולה עברה פיצול מנטלי ופיזי. כך נולדו אי ההבנה וחוסר התקשורת, החשדנות והניכור, האיבה והשנאה. כך בלל הקב"ה את שפתם והפיץ אותם בעולם.

והיכן אנו נמצאים כיום?

"נקודה טובה מאס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

החל מן המאה השבע עשרה (ניוטון...), התחילו המדענים לגלות את סודותיו של העולם. את המכניקה ואת הפיזיקה, את הכימיה ואת המגנטיות. את הקיטור ואת החשמל וזו כמובן רק רשימה חלקית. תגליות וחוקי טבע, שבהמשך הדרך תורגמו לטכנולוגיה ולמכונות, שהיטיבו את חייו של האדם.

תגליות אלה הן הביטוי המעשי לברכתו של הקב"ה לאדם וחווה ולאנושות כולה: "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה" (בראשית א, כח). ברכה שמשמעותה - תכבשו ותכניעו את הטבע ותשתמשו בו למטרותיכם. על כך נרחיב בפעם אחרת.

המהפכה התעשייתית הראשונה (1760 - 1830) נולדה עם המצאת מנוע הקיטור שאיפשר מיכון תעשייתי וחקלאי ואמצעי תובלה ותעבורה (רכבות, מכוניות, אוניות ועוד). כך נולדו גם מכונות האריגה הממוכנות ופסי יצור רבים אחרים.

המהפכה התעשייתית השנייה (1840 - 1917), הביאה לעולם את הטכנולוגיה המתקדמת יותר. את החשמל ואת הרכב הפרטי. את טכנולוגיות ייצור הפלדה ואת הטלגרף, הרדיו, הטלפון ונורת החשמל. וכמובן גם את כלי הטיס הראשונים.

האנושות שינתה את פניה. המהפכות הטכנולוגיות הביאו למעבר מן הכפר אל העיר, לגלובליזציה ולסחר בינלאומי.

במהלך מאה שנים שעברו מסיומה של המהפכה התעשייתית השנייה ועד ימינו אנו (2016...), חלו שינויים עצומים בכל שטחי המדע והטכנולוגיה ובעיקר בתחומי האלקטרוניקה והמחשוב. האדם הגיע לירח, הרפואה משתילה לבבות ומייצרת חלקי חילוף לאיברים שונים ומה לא...

נראים הדברים, כאילו הקב"ה בברכתו, **ריפא את מכתו** ונתן לנו אמצעים כדי להתגבר על ירידת העולם.

- **האדם מזיע כיום הרבה פחות לפרנסתו**, בזכות המיכון החקלאי, הדישון הכימי (הנותן תפוקה של פי 23 יבול...) ועוד.
- **אחוז תמותת האימהות והתינוקות וצער היולדות** קטן יותר בזכות הרפואה מודרנית.
- **תוחלת ואיכות חייו של האדם המודרני** נמצאים בעלייה מתמדת.
- **התקשורת והתנועה** - יכולותיו של האדם להעביר מסרים ולנוע בכל קצווי תבל במהירות הינם למעלה מכל דמיון.
- ומעל לכל, **העולם חזר לדבר שפה אחת**. האנגלית והמרשתת (אינטרנט) - רשת מחשבים גלובלית, מחברות כיום את האנושות כולה.
- **האומות חוברות זו לזו בבריתות כלכליות ופוליטיות**. ואויבות העבר נעשות שותפות זו לזו. חומות וגבולות, קרסו ונעלמו.
- המהפכה התעשייתית הביאה שפע לעולם. שפע של מזון וביגוד. שפע של מיכון ביתי ואיכות מגורים. שפע של בריאות, איכות חיים והביטחון האישי. שפע בתחום התחבורה ואף שפע רב בתחום התרבות.

הקב"ה חזר ונתן לנו את ברכת העולם.

מהי משמעותו של צעד זה?

האם זוהי מתנה?! ואולי נסיון!?!

"נקודה טובה מאס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

ואולי, יתכן שהקב"ה נותן לאנושות הזדמנות שניה!?

האתגר והנסייון לפנינו. האם ננהג כדורות קודמים (דור המבול ודור הפלגה) וננצל את הפנאי והטכנולוגיה לרעה - לנהנתנות, לכוחנות ולחמס, או שמא נגדיל הפעם לעשות ונשתמש בשפע ובברכה לטובה באופן צודק, מוסרי ומתחשב, כדי לבנות עולם ואנושות טובים יותר.

זאת ועוד. האדם המודרני זכה למתנה שכמותה לא קיבל אף דור מעולם. הוא קיבל את הפנאי. העולם המודרני מכיר בחשיבותם של החופש ושל המנוחה ומספר ימי העבודה הרשמיים בשבוע, הולך ויורד. ורמת החיים הגבוהה מאפשרת לאדם ליהנות בזמנו הפנוי עם משפחתו וחבריו, לעסוק בתחביביו ולהגשים את עצמו.

אולם כמו בכל דבר, לפנאי יש גם סיכון. כאשר הפנאי והזמן ה"מיותר" מובילים לבטלה, לשעמום ולתסכול, עלולים הדברים לגלוש לפסים שליליים.

ואכן, מחקרים מראים כי קיים קשר הדוק בין הנטייה לשעמום ובין שימוש בסמים ובאלכוהול, הימורים, אכילה מופרזת, דיכאון ועוד.

כך ריפא הקב"ה את מכתו של העולם והניח לפתחו של האדם המודרני את אתגר השפע.

האם האדם לא יחזור על חטאיהם של דורות קודמים וידע לבנות עולם טוב יותר!?

האם האדם ידע לנצל את השפע והפנאי שלו למטרות חיוביות!?

בידינו הדבר.... בתקווה שהפעם, נצליח...

בשנת תשכ"ז - 1967, יצא לאור הספר הראשון משיריה של המשוררת הישראלית זלדה שניאורסון - מישקובסקי (בת דודתו של הרבי מלובביץ'...). ספר ושמו פנאי, העוסק במצבי הנפש והתודעה, הדיכאון והגעגוע ובחוויה הדתית - אמונה, דבקות בה' וקיום מצוות. את גליוננו זה, נחתום בשיר ששמו כשם הספר - פנאי והוא עוסק ברגעים הקסומים - ב"אוצר סמוי של פנאי". ויש בו קריאה והזמנה לכל אחד מאיתנו, לנצל כראוי את האוצר הזה.

הִיָּה לָנוּ אוֹצֵר סָמוּי שֶׁל פְּנָאִי

עֲדִין פְּאִוּר הַבְּקָר

פְּנָאִי שֶׁל סְפוּרִים, דְּמַעוֹת, נְשִׁיקוֹת וְחֻגִים.

פְּנָאִי שֶׁל אִמָּא, פְּנָאִי שֶׁל סְבֵתָא וְהַדּוֹדוֹת.

יוֹשְׁבוֹת בְּנַחַת בְּסִינְהָ שֶׁל זֵיו

שְׁטוֹת אֵט אֵט בְּדוּגִית הַשְּׁלוֹם

עִם הַיָּרֵחַ וְעִם הַמְּזֻלוֹת.

מרכת שבת טובה, משה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה, ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש,

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל, **אהבת? הפך בין חבריך**